

Fakulta výtvarných umění VUT v Brně

MgA. Karin Písaříková

Disertační práce: **Funkcionalistické náhrobky v Brně**

Oponentní posudek – prof. Ing.arch. Ivan Ruller

Disertační práce MgA. Karin Písaříkové „Funkcionalistické náhrobky v Brně“ byla zpracována v doktorském studijním programu na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně kombinovanou formou studia ve studijním programu „Výtvarné umění“, studijní obor „Umění ve veřejném prostoru a umělecký provoz“. Školitelem byl prof. PhDr. Jan Sedlák, CSc.

Cílem práce je přiblížit typologii funkcionalistických náhrobků a provést průzkum a popis náhrobků originálně řešených i několika sériově vyráběných typů na dvanácti brněnských hřbitovech. Tento typ výtvarně architektonického projevu se dlouho vyskytoval mimo zájem odborné i laické veřejnosti, o čemž svědčí i velmi malý objem prací i literatury v této oblasti, o systematickém a vědeckém zpracování ani nemluvě. Z těchto důvodů hodnotím zvolené téma jako velmi závažné. Způsob pohřbívání je nesporně významnou složkou kultury společnosti, složkou navíc velmi emocionální, která se dotýká každého z nás a provází člověka životem v celém historickém vývoji od pravěku po dnešek. Rozhodnutí o zúžení a soustředění na období funkcionalismu považuji za velmi šťastné, jelikož informace v této oblasti jsou velmi malé a předložená práce se snaží tuto mezeru zacelit a tím pohled na toto období pro brněnskou architekturu a vybranou kulturu vůbec doplnit i o tuto citlivou oblast, a tím pohled na celé toto období podat komplexně a v plném rozsahu.

Zvolená metoda zpracování

Doktorandka zasadila velmi správně svoji práci do celé oblasti historických souvislostí, a to jednak stručnou, ale fundovanou sondou a charakteristikou funkcionalismu jako fenoménu a nejvýznamnějšího architektonického směru dvacátého století, zejména v Brně. Snad by bylo vhodné tuto stať ze strany 12 – 17 zařadit na začátek celé práce, jako úvod do celé problematiky a pak pokračovat v užší problematice náhrobků.

Hlavním blokem celé práce je přehled architektů, kteří tvořili v duchu zásad funkcionalismu včetně stručných medailonů o jejich celém díle i tvorbě v oblasti náhrobků a funerálního umění. K úplnosti práce přispívá i samostatný seznam brněnských sochařů a výtvarných umělců, kteří tvůrčím způsobem obohatili toto téma, i kamenických firem, které se na realizaci náhrobků úspěšně podílely.

Obohacením práce je zmínka o několika mimobrněnských realizacích, z nichž nejvýznamnější je nesporně lesní hřbitov ve Zlíně.

Seznam prací jednotlivých architektů doplňují i stručné medailony uložených osob u jednotlivých autorů, což je i velmi zajímavá sonda do společnosti meziválečného Brna i vztahu architektů k pochovaným i jejich rodinám, často přátelskému i rodinnému.

Způsob práce začínající průzkumem na místě a pokračující studiem archivních materiálů i pozůstalostí jednotlivých architektů byl nesporně nejnáročnější. Vzájemným postupným doplňováním obou forem poznávání, včetně studia literatury vykryštovala nakonec finální forma práce.

Splnění stanovených cílů

Cílem práce bylo přiblížit typologii funkcionalistických náhrobků na dvanácti brněnských hřbitovech a dvou mimobrněnských a doplnil informace o této specifické formě architektury vznikající v období klasické moderny v Brně, kde se tento přístup stal skvělým dokladem kulturní úrovně tehdejší společnosti. Tohoto cíle bylo v práci, která si vyžádala mimořádné úsilí, nesporně dosaženo.

Původní výsledky řešení vědeckého problému

Řešení zvoleného tématu přineslo pozitivní a původní výsledky, a to nejen v oblasti faktografické, shromažďováním velkého množství materiálu a informací. Za mimořádně přínosné považuji doplnění o popis a kritické zhodnocení jednotlivých příkladů z hlediska architektonického i výtvarného.

Jako první práce tohoto zaměření má nesporně velký význam pro další rozvoj bádání v oblasti vědecké i praxi, a to obohacováním vlastního poznání, na druhé straně možností ovlivnit praxi zvyšováním výtvarné i architektonické úrovně nových realizací a tím celkové úrovně pohřbívání u nás.

Připomínky a náměty do diskuse při obhajobě

Vzhledem k tomu, že lze předpokládat další vývoj v této oblasti, např. rozšířením bádání i v ostatních městech Moravy nebo i v celostátním měřítku, doporučoval bych navázat spojení s významným odborníkem v problematice pohřebnictví, jak po filozofické, tak umělecké a praktické stránce, Mgr. Jaroslavem Šejvlem, vedoucím Centra adiktologie Karlovy univerzity v Praze, a prof.PhDr. Josefem Ungrem, CSc. z Antropologického ústavu Masarykovy univerzity v Brně..

Dále se domnívám, že by ještě lepší orientaci v práci prospělo vybavit ji rejstříkem jmenným i rejstříkem věcným a seznamem vyobrazení.

Pozitivním prvkem předložené práce a usnadnění jejího studia je nesporně vybavení odkazy na prameny a poznámkami přímo v textu, i když je práce vybavena souhrnným přehledem v závěru.

V seznamu literatury by bylo vhodné uvést i další díla Karla Honzika, našeho nejvýznamnějšího teoretika funkcionalismu - „Úvod do studia psychických funkcí v architektuře“, „Za obzorem věcnosti“ a „Za novým životním slohem“, stejně jako rozsáhlé teoretické dílo v oboru českého a brněnského funkcionalismu prof.Ing.arch. Vladimíra Šlapety, DrSc.

Otázky:

Jaký je procentuelní vývoj současný i předpokládaný u stávajících forem pohřbívání:

- a) do země,
- b) uložení urny,
- c) rozptýlení,
- d) rozloučení pouze v rodinném kruhu bez veřejného obřadu,
- e) uložení urny v rodině?

Formální úprava disertační práce

Práce má 159 stran textu, 6 stran přehledu použitých pramenů a literatury a 77 vyobrazení, soustředěných v závěru. Jazyk práce je odpovídající se zanedbatelným výskytem překlepů. Grafická úroveň a koncepce elaborátu odpovídá jeho významu a podporuje jeho studium. Kladně hodnotím konfrontaci dobových, původních plánů a fotografií se současným stavem.

Celkové zhodnocení

Doktorandka MgA. Karin Písaříková splňuje všechny nároky na disertační práci, prokázala systematický přístup i schopnost orientovat se i ve velmi různorodém materiálu, utřídit jej, kriticky posoudit a zhodnotit.

Doktorandka splnila vytýčené cíle, představuje koncepčně ucelené a na potřebné úrovni adjustované dílo. Téma je natolik zajímavé, že by stálo zvážit knižní vydání, případně i v menším rozsahu.

Disertační práci MgA. Karin Písaříkové doporučuji k obhajobě a po jejím úspěšném absolvování udělení vědecké hodnosti „doktor – Ph.D.“.

V Brně dne 2012-09-18

prof.Ing.arch. Ivan Ruller